

השיעור הגדול בעולם

כיתות ז' – ט'

שנת הלימודים תשפ"ג

כ"ו חשוון תשפ"ג, 20.11.22 –

י"א כסליו תשפ"ג, 10.12.22

מהלך הפעילות

הסבר קצר לתלמידים על היעדים והפעילות

היעדים הבינלאומיים הם סדרה של 17 יעדים שהאוו"ם החליט שחשוב כי כל בני האדם יעבדו ויפעלו להשיג אותם יחד עד שנת 2030.

כל פעילות להשגת היעדים האלה תביא למימוש של שלושה נושאים נהדרים וחשובים עבור כל בני האדם, עבור כולנו – נוכל לנסות לסיים מצבים בהם אנשים חיים במחסור ובמצוקה, נוכל להפחית חוסר שוויון בין בני אדם, נוכל להגן על כדור הארץ. אם נצליח לפעול למען שלושת הדברים האלה ניתן יהיה לקבל עולם טוב יותר עבור כל בני האדם – צעירים ומבוגרים.

השגת היעדים תסייע גם במימוש הזכויות של ילדים ובני נוער. כל אחד מהיעדים עוסק באחת או במספר זכויות כפי שהן מופיעות באמנה הבינלאומית של האוו"ם לזכויות ילדים ונוער הכוללת זכויות ייחודיות העוסקות בצרכים הייחודיים שלהם. השגת היעדים תאפשר לממש את הזכויות הללו, וליצור עולם טוב יותר עבור ילדים ונוער היום ובעתיד.

השיעור שבו אתם משתתפים נקרא השיעור הגדול בעולם. הוא מתקיים במדינות רבות בעולם ומשתתפים בו ילדים ובני נוער. כל אחד ואחת מכם המשתתפים בשיעור תורמים באופן ישיר להשגת היעדים הבינלאומיים. כל פעולה שתציעו ותעשו תשפיע על צעירים ומבוגרים במקום כלשהו.

השנה יעסוק השיעור ביעד 10 – הפחתת אי שוויון. באמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה נכתב בסעיף 2 – "המדינות החברות מבטיחות לשמור על זכויות הילדים שבתחומה, ללא הפליה וללא קשר לגזע, צבע עור, מין, שפה, דת, השקפה פוליטית, מוצא לאומי, אתני או חברתי, רכוש, נכות, לידה או כל סיבה אחרת הקשורה לילד ולהוריו." תוצרי השיעור שלכם יסייעו במימוש סעיף זה וסעיפים נוספים באמנה לזכויות הילד, ויעזרו במניעה של הפליה כלפי ילדים ובני נוער בגלל שהם שונים.

"ילדה אחת, מורה אחת, עט אחד וספר אחד

יכולים לשנות את העולם"

מלאה יוספזאי

שיעור 1 – שוויון ואיסור הפליה – תערוכה מפעילה

1. בקישור שלפניכם תערוכה וירטואלית של תמונות וסרטוני העוסקים בהיבטים שונים של שוויון ואיסור הפליה

<https://drive.google.com/file/d/1zrWuo4yH3lSM0bLEjZ6OIAwddym7ecjd/view>

2. קיראו יחד עם התלמידים את המבוא לחשיבה, ודונו בשאלות הבאות:
 - מהו עקרון אי ההפליה באמנה הבינלאומית לזכויות הילד.ה?
 - מה תפקיד מערכת החינוך בחינוך לשוויון?
 - כיצד הסעיפים השונים באמנה מקדמים את עקרון אי ההפליה?
3. היכנסו לתערוכה הווירטואלית, והפנו את התלמידים לשוטט בין התמונות והסרטונים השונים. בקישור לעיל מצורף דף צפיה מפעיל לתערוכה. בקשו מהתלמידים להשתמש בו במהלך השיטוט בתערוכה. (הנחיות לשימוש בדף המפעיל באמצעות WIZER מצורפות בקישור).
4. דיון מסכם –
 - התלמידים ישתפו בתובנות ומסקנות בעקבות הפעילות בתערוכה בנוגע למימוש עקרון אי ההפליה והשוויון.
 - במה מתבטאת החשיבות של מימוש עקרון אי ההפליה בסביבות החיים השונות של בני נוער?
 - מה הם האתגרים והקשיים במימוש עקרון זה?
 - מהי האחריות האישית והאחריות האזרחית של בני הנוער ביצירת סביבות חיים שוויוניות עבורם ועבור אחרים?
5. למורה – בקישור מצורף מאמר המאיר דגשים לשיחה עם ילדים ובני נוער אודות גזענות, הפליה ושוויון.

שיעור 2 – סיפורה של מלאלה

1. מקרינים את הסרטון על הנערה מלאלה יוספזאי

<https://www.youtube.com/watch?v=bdH5DwC62eg>

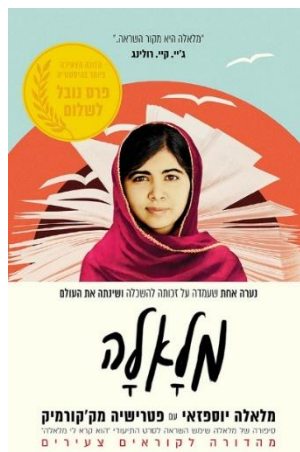
2. מקיימים דיון בשאלות הבאות –

- מה מייחד את הסיפור של מלאלה?
 - באילו זכויות עוסק סיפורה של מלאלה?
 - מה דעתכם על האופן בו בחרה מלאלה לפעול במצב אליו נקלעה?
 - מה האחריות המוטלת על כל אחד מכם במימוש זכויות אלו?
 - כיצד סיפורה של מלאלה קשור ליעד 10 של האום – צמצום אי שוויון?
 - כיצד הפעילות במסגרת השיעור הגדול בעולם יכולה להעלות מודעות לסיפורה של מלאלה ושל ילדים ובני נוער רבים במצב זה?
3. בעקבות השיח על סיפורה וחייה של מלאלה, התלמידים יתבקשו ליצור סלוגן או קליפ קצר בנוגע להעלאת המודעות בארץ ובעולם לחשיבות צמצום האי שוויון עבור כל ילד וילדה. לצורך הכנת הקליפ יש להקפיד לא לצלם פניהם של ילדים ובני נוער. ניתן להכין קליפ כרטיסיות כדוגמה המצורפת

<https://www.youtube.com/watch?v=brQuDbVdUiI>

4. סיכום – המורה תזמין את התלמידים להגדיר תובנה או מסקנה שלהם בעקבות השיח בשני השיעורים הראשונים.

על חייה של
מלאלה,
שקיבלה נובל
לשלום –
מותאם לנוער:

הספר
הנערה

שיעור 3 – על הזכות לשוויון

- מטרות השיעור
 - המשתתפים יכירו את הזכות לשוויון ואת חשיבותה בחיים בחברה דמוקרטית.
 - המשתתפים יכירו את המושגים אפליה והבחנה מותרת.
 - המשתתפים יסווגו מצבים לפי שוויון, אפליה והבחנה מותרת.
- מושגים
 - שוויון, אפליה פסולה, הבחנה בלתי צודקת, אפליה, הבחנה מותרת, העדפה מתקנת
- ציוד
 - דפים לבנים, כלי כתיבה למשתתפים, מחברות, מצגת מלווה

מהלך השיעור

שקפים

במצגת

1-2	1. תרגיל פתיחה – שיר הסלקציה צפייה בשיר הסלקציה (קישור במצגת) נבקש מהמשתתפים לרשום מילים שהם זוכרים מהשיר. נשאל האם היו רוצים להוסיף שורות או בית לשיר? מה נושא השיר? במה עוסק השיעור?
3	2. הצגת נושא השיעור הצגת מבנה התוכנית: אשכול תוכן ראשון – הזכות לשוויון
4-6	3. תרגיל אסוציאציות – נבקש מהמשתתפים לכתוב אסוציאציות למילה שיוויון. נראה יחד אילו מילים חזרו על עצמן וננסה יחד להגדיר את המושג "שיוויון". לאחר מכן נציג את החוק.
7-8	4. הקניית מושגים באמצעות מתודות ואירועים מהיומיום • סרטון – RUN LIKE A GIRL דיון בכיתה באמצעות שאלות מכווינות במצגת. התייחסות להפרדה מגדרית בתחרויות ספורט.
9	• מודעת דרושים דיון – מה דעתכם על מודעה זו? האם יש הצדקה לזה? האם יש לדעתם חוק בעניין הזה?
10-11	• מושגים – אפליה, אפליה פסולה, הבחנה מותרת, הבחנה בלתי

12

צודקת

מעבר על מושגים. בשלב זה ניתן לנדב תלמידים לקריאת המושגים ו/או לבקש להעתיק למחברות.

• כתבה רשות הטבע והגנים

דיון – האם יש מקומות נוספים בהם נתקלים בהפרדה מגדרית – מדוע ?

אחרי שיוויון מגדרי עובר לשיוויון הזדמנויות – ניתן להקרין סרטון שיוויון הזדמנויות (אינו במצגת)

<https://www.youtube.com/watch?v=O902-YfSsAA>

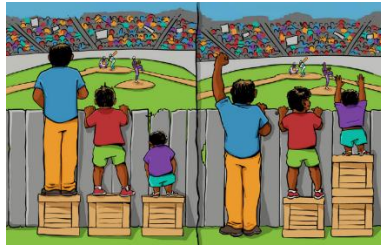
הבנו כי יש פיזור ברקע שלנו המשפיע על מרוץ החיים, מה המקום של המדינה לשים אותנו בתחרות שווה ?

שיוויון טכני, זה אם אני אתן לכולם לקחת צעד אחד קדימה .

אם אני רוצה להגיע לשיוויון מהותי, נותנת למי שמאחורה יותר משאבים .

13-14

• הצגת תמונות

בתמונה נשאל מה מבטא שיוויון מהותי ומה טכני –

טכני לכל אחד ארגז .

מהותי כל אחד מקבל את מה שהוא צריך מבחינת משאבים .

דיון – התמונות באו לבחון האם המשתתפים הבינו את המושגים בנושא

שוויון. נרצה בדיון להבין מה בעיני התלמידים משקפת כל תמונה.

15-16

• כתבה - אפליה בתרומות דם ליוצאי אתיופיה

דיון

17-19

• גורמים רלוונטיים ולא רלוונטיים במתן יחס לא שווה

המשתתפים יקבלו משימה בזוגות (בשולחנות - על פי סדר הישיבה) לחשוב על

20

חמישה גורמים בגינם לא מפלים. לאחר מתן מספר דקות עבודה יש ללחוץ קליק נוסף במצגת כדי לחשוף את הגורמים. לאחר מכן נקיים **דיון** – מדוע ישנם גורמים רלוונטיים בגינם ניתן לתת יחס שונה וגורמים שאינם רלוונטיים?

• תרגיל דיבייט כיתתי – העדפה מתקנת

המנחה יחלק את הכיתה ל-2. הכיתה תקרא במליאה את הקטע בנושא העדפה מתקנת בחינוך. קבוצה אחת תהיה בעד העדפה מתקנת בחינוך והקבוצה השנייה תהיה נגד העדפה מתקנת בחינוך. אין צורך בזמן הכנה – תלמיד שיש לו טיעון לקבוצתו ירים את ידו – ולאחר מכן ייתן זכות הדיבור לקבוצה השנייה. הקבוצה שישתיימו לה הטיעונים – מפסידה.

ניתן להוסיף פעילות שאלות נכון ולא נכון (לא נמצאות במצגת) – **הבחנה מותרת או אפליה פסולה – סיכום**

נפתח בית ספר חדש רק לאנשים כבדי שמיעה
כניסה לבעלי מוגבלות לא מחייבת המתנה בתור
כניסה לאוניברסיטה מותרת רק ללבנים
הרשמה לחוג שחיה אסורה לילדים ממשפחה מסוימת
מנהל הסכים כי בחורה תעבוד אצלו ובתנאי שמשכורתה תהיה נמוכה יותר
מנהל מקבל לבית ספר ילד ממשפחה מסוימת

**לשים לב, לשאלות של הילדים איפה ההבחנה המותרת עוצרת – זה עוצר ברגע שזה הופך להיות לא פרופורציונלי (באחוזים)

21

• נפרד אבל שווה

דיון – האם לדעתכם ניתן לתת לקבוצות שונות את אותם המשאבים והזכויות אך **נפרד** במסגרת הזכות לשוויון?
בשלב זה רצוי להסביר על מדיניות "נפרד אבל שווה" שהייתה קיימת בארצות הברית.

22

5. **סיכום השיעור** – חזרה על המושגים

שיעור 4 – זה קורה גם אצלנו – דיון על סיפורי מקרה

1. המורה תחלק לתלמידים את סיפורי המקרה המצורפים, ותבקש מהם לקיים דיון בסיפורים בקבוצות קטנות בשתי שאלות –
 - כיצד נושא השוויון ואי ההפליה בא לידי ביטוי בסיפור המקרה?
 - מה לדעתכם ניתן היה לעשות על מנת להתמודד אחרת עם המצב המתואר בסיפור המקרה?
2. דיון כיתתי –
 - כל קבוצה תציג את סיפור המקרה שבו דנה ואת המסקנות שלה.
 - מהו האתגר שעולה בסיפורים בהתייחס למימוש הזכות לשוויון ואי הפליה?
 - האם ניתן היה לפעול אחרת או באופן שונה על מנת להימנע מהפליה בסיפור המתואר?

תיאורי מקרה לדיון וניתוח

בביה"ס נפתח חוג כדורגל לבנים מכתות י'-יא' דורית מתעניינת בספורט זה. כאשר באה למזכירות להירשם, נאמר לה שהחוג אינו מיועד לה....

מהארי אדסו תלמידה חדשה בביה"ס. נודע לה שבביה"ס יש חוג של ריקודים סלוניים. כל כך שמחה שתוכל להצטרף לקבוצה ותגשים לעצמה את החלום להיות רקדנית. כשהגיע יום החוג ומהארי הגיעה לאולם הספורט, ניגשה למורה לריקוד. המורה אמרה למהארי שהקבוצה סגורה כבר משנה שעברה, ויהיה קשה למצוא לה בן זוג לריקוד. "אבל אלכסנדר ובוריס התקבלו השנה לקבוצה", אמרה מהארי למורה.

בבחירות למועצת תלמידים לכל תלמיד יש קול אחד. תלמידי כיתה י"ב טוענים שמכיוון שהם הבוגרים ולהם ניסיון וידע רבים יותר, הקולות שלהם צריכים לקבל משקל רב יותר בבחירות.

נופר רוצה להצטרף לנבחרת הכדורסל של הבנים. היא נתקלת בסירוב, ומוצע לה להצטרף לנבחרת הבנות.

הבנות בבית הספר בקשו חלוקה חדשה של מגרשי הספורט בהפסקות בית הספר. הם הודיעו שגם הן צריכות מרחב למשחק. הבנים טענו שמשחקי הבנות אינם דורשים את המגרשים ה"טובים" ושהם רוצים לשחק במשך כל השבוע.

קבוצת תלמידים ערבים ויהודים המשתתפת במפגש מתמשך עומדת להיפגש בקרוב. במפגש הקודם אירח בית הספר היהודי את הקבוצה מבית הספר הערבי. לקראת המפגש הבא בית הספר הערבי הזמין את חברי הקבוצה היהודים אולם חלקם מביעים חשש להתארח בבית הספר הערבי.

תלמידי כיתה י"א החליטו לקיים מסע אופניים ביער הקרוב למקום מגוריהם. ההתרגשות גדולה וכולם עסוקים בהכנות למסע זה. שי בן הכתה שומר שבת והוא מבקש שהתחשבו גם בו ויקיימו את המסע ביום שישי.

בעיר נפתח סימה סיטי חדש שמציע סרטים בתלת ממד ופעילויות נוספות. תלמידי הכיתה החליטו להתארגן לצאת ביום שישי לבלות במקום. שירה מזכירה להם שהיא שומרת מסורת ולכן לא תוכל להצטרף בשיש בערב לפעילות כזו.

"אין לך שני אילנות שווים, שני עלים שווים, ועל אחת כמה וכמה בני אדם שווים זה לזה."

י.ל. פרץ

שיעור 5 – "שווים"

מהלך הפעילות:

1. המורה משמיע לכיתה את השיר "שווים" של עלי בוטנר ורן דנקר.

קישור לשיר שווים

כמו כן מומלץ להקרין / לחלק את המילים לתלמידים, אפשרי בזוגות. מילים – נספח 1.

שאלות לדיון כיתתי:

1. על מה לדעתכם מדבר השיר? מה המשאלה שעולה בשיר?
2. אילו שאלות עולות אצלנו בעקבות שמיעת השיר?
3. אילו ניגודים מופיעים בשיר? מדוע דווקא ניגודים אלו?
4. באילו שורות בשיר קיימת התקרבות, בין הניגודים?
5. מדוע לדעתכם הכותב מתאר התקרבות? מהי שאיפתו של הכותב?
6. האם לפי השיר הפכים הם ניגודים או שהם משלימים אחד את השני?
7. היכן כל אחד מאיתנו מרגיש שונה? היכן אני מרגיש שווה?
8. מה ההרגשה שלי כשאני מרגיש שונה? מה ההרגשה להרגיש שווה? במה אני שונה וממי?
9. מדוע לדעתכם נקרא השיר שווים? האם תוכלו לחשוב על שם אחר לשיר?
10. בשיר מופיע הבית הבא:

ואולי יבוא יום ונהפך שוים

אתה תהיה לי נחל ואני לך -
ימים

ונזרם ביחד עד אין סוף.

2. המורה ישאל את התלמידים:

- מי מאתנו מחכה ליום בו נהפוך שווים? שווים במה?
- האם לדעתכם יגיע יום בו כולנו נהיה שווים? אם לא, מדוע לא?
- האם זה טוב להיות שווים? האם יש בשונות גם יתרונות? מהן?

3. המורה יבקש מהתלמידים להסתובב בכיתה ולאסוף 6 נקודות דמיון בינם לבין תלמידים אחרים. (למשל: שנינו חברים בתנועת נוער, שנינו אוהבים מתמטיקה וכו.).

לאחר שהתלמידים יושבים המורה ישאל:

- האם מצאתם בקלות נקודות דמיון? כיצד הרגשת כשלא מצאת נקודות דמיון? כיצד הרגשת כשמצאת?

4. המורה יקרין את הקליפ של השיר.

לפני הקרנת השיר מבקש המורה מהתלמידים שבזמן הקרנת סרטון השיר כל קבוצה תרשום את כל הקבוצות השונות אשר נמצאות בחברה הישראלית אשר משתתפות בקליפ.

1. אלו קבוצות בחברה הישראלית זיהיתם בקליפ?
2. המורה מבקש מאחד התלמידים לרשום על הלוח את תשובות התלמידים לגבי השאלה
3. מהן התחושות/הרגשות אשר עולות בכם בעקבות הצפייה בקליפ?
4. האם לדעתכם קיימות קבוצות נוספות אשר לא נמצאות בקליפ?
5. מה מאפיין את הקבוצות אשר השתתפו בקליפ מבחינה כלכלית, חברתית, תרבותית?
6. אילו קבוצות קיימות בבית הספר/בכיתה שלכם? במה מתבטאת השונות שלהם?
7. ממה נובע לדעתכם חוסר הסובלנות לקבוצות שונות בחברה הישראלית/בכיתה?
8. האם ניתן לדעתכם, לקדם סובלנות ואחדות לכלל הקבוצות בחברה הישראלית? כיצד ניתן לעשות זאת? מומלץ לכתוב את ההצעות על הלוח.
9. המורה מבקש מהתלמידים לבחור פעולה אופרטיבית -מעשית אשר הם יכולים לקדם ככיתה או כאנשים בודדים לקידום הסובלנות והאחדות בבית הספר או בקהילה.
10. המורה רושם על הלוח את הצעות התלמידים. המורה יבחר עם התלמידים 2-3 את ההצעות הטובות ביותר תוך קביעת לוח זמנים לביצוע הפעולות.

השיר "שווים" - מבצעים רן דנקר ועילי בוטנר, מילים ולחן: עילי בוטנר

<https://shironet.mako.co.il/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=8859&wrkid=18959>

סיכום השיעור הגדול

1. מה למדת חדש בשיעור הזה? (חשוב לבקש מהתלמידים לנסח את התובנה או המסקנה שלהם במשפט)
 רישמו את כל המסקנות והתובנות על בריסטול צבעוני או כל משטח כתיבה אחר. ניתן לכתוב כל היגד עם שם התלמיד/ה שהציע אותו. במהלך השנה אפשר לחזור אל ההיגדים, ולברר את האופנים בהם התייחסנו לתובנות אלו.
 לחלופין, ניתן לעשות שימוש בכלי דיגיטלי כגון Padlet לאיסוף המסקנות. לשמור אותו, ולקיים עליו שיעור נוסף בהמשך השנה כמוצע לעיל.

חומרי למידה נוספים:

דברי הסבר בשפה ידידותית לאמנת האו"ם לזכויות ילדים

 כרזות אמנת האו"ם לזכויות ילדים בשפה ידידותית - מيثاق الأمم المتحدة لحقوق الطفل حول اللغة المألوفة للأطفال

אחריות אזרחית – בשבילי הזכויות

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Zchuyot/LomdimZchuyot/Hafalot/BishvileiHazchuyot.htm>

בשביל הזכויות – דיון בדילמות מוסריות וחבריות

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Zchuyot/LomdimZchuyot/Hafalot/BishvilHazchuyotDiyunDilemotAIYesodi>

פעילות בנושא זכויות הילד וזכויות אדם

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Zchuyot/LomdimZchuyot/Hafalot/ZchuyotYeledAdamChevraDemokratit.htm>

חומרי הוראה נוספים –

<https://pop.education.gov.il/student-rights/teaching-materials>

נספח 2 – כרזת יעדי האו"ם בעברית ובאנגלית

**משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
הפיקוח ליישום חוק זכויות התלמיד**